

4 PAMOKA - 2 dalis Žemės ūkio maisto produktų sektorius

Pavadinimas	○ Ženklimas ir maisto sauga
Mokymo kurso dalis minima šioje pamokoje	1 dalis ☑ Bendra informacija apie tvarumą ir žiedinę ekonomiką (ŽE) 2 dalis ☑ Konkreti informacija apie: ☑ Medienos sektorių ☑ Plastiko sektorių X Žemės ūkio maisto produktų sektorių
Europos kvalifikacijų sandaros (EKS) lygmuo	3 lygmuo
Kur pamoka buvo išbandyta	//
Bendras mokymosi tikslas(-ai) pagal „Bloom“ taksonomiją https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/blooms-taxonomy/	☐ Kurti ☑ Gaminti naują ar originalų darbą (projektuoti, surinkti, konstruoti, tirti, suformuluoti) ☐ Ivertinti ☑ Pagrįsti poziciją ar sprendimą (vertinti, argumentuoti, ginti savo nuomonę, kritikuoti, atrinkti, palaikyti) X Analizuoti ☑ Nubrėžti sąsajas tarp idėjų (atskirti, tvarkyti, siekti, palyginti, atskirti, testuoti, eksperimentuoti) ☐ Taikyti ☑ Naudoti informaciją naujose situacijose (vykdyti, įgyvendinti, spręsti, naudoti, demonstruoti, valdyti) X Suprasti ☑ Paaiškinti idėjas ar sąvokas (klasifikuoti, aptarti, apibūdinti, nustatyti, surasti, išversti) ☐ Atsiminti ☑ Prisiminti faktus ir pagrindines sąvokas (apibūdinti, kopijuoti, išvardinti, įsiminti, pakartoti)
Konkretus mokymosi tikslas(-ai)	<ul style="list-style-type: none"> ● Suprasti maisto produktų ženklavimo svarbą. ● Susipažinti su maisto produktų ženklavimu.
Kognityviniai, socioemociniai ir elgesio rezultatai, pagrįsti: https://www.unesco.d	DVT 4 Kokybiškas išsilavinimas <u>Pažintiniai mokymosi tikslai:</u>

e/sites/default/files/2018-08/unesco_education_for_sustainable_development_goals.pdf

- Besimokantysis supranta kultūros funkcijos svarbą siekiant darnumo. Besimokantysis supranta, kad švietimas gali padėti kurti darnesnį, teisingesnį ir taikesnį pasaulį.

Socio-emociniai mokymosi tikslai:

- Besimokantysis geba, pasitelkęs tiesioginio dalyvavimo būdus, motyvuoti ir įgalinti kitus reikalauti tinkamo švietimo ir naudojimosi juo galimybių.

Elgsenos mokymosi tikslai:

- Besimokantysis geba pasinaudoti visomis jam gyvenime skirtomis švietimo galimybėmis bei pritaikyti įgytas žinias kasdienėse situacijose darnaus vystymosi skatinimui.

DVT 12 Atsakingas vartojimas ir gamyba

Pažintiniai mokymosi tikslai:

- Besimokantysis supranta, kaip asmeninio gyvenimo būdo pasirinkimai veikia socialinį, ekonominį ir aplinkosaugos vystymąsi.
- Besimokantysis suvokia gamybos ir vartojimo tendencijas bei vertės grandines taip pat gamybos ir vartojimo tarpusavio sąsajas (pasiūla ir paklausa, toksinai, CO2 emisija, atliekų susidarymas, sveikata, darbo sąlygos, skurdas ir pan.).
- Besimokantysis žino apie darnios gamybos ir vartojimo strategijas ir praktikas.

Socio-emociniai mokymosi tikslai:

- Besimokantysis geba išreikšti darnių gamybos ir vartojimo praktikų poreikį. Besimokantysis geba paskatinti kitus įsitraukti į darnią vartojimo ir gamybos praktiką.
- Besimokantysis geba įsivaizduoti darnius gyvenimo stilius.
- Besimokantysis geba jaustis atsakingu už aplinkosauginį ir socialinį poveikį, kurį sukelia jo kaip gamintojo ar vartotojo asmeninis elgesys.

Elgsenos mokymosi tikslai:

- Besimokantysis geba agituoti už darnios gamybos modelius.
- Besimokantysis geba kritiškai atlikti savo kaip aktyvaus suinteresuoto rinkos dalyvio funkciją.
- Besimokantysis geba ginčyti kultūrinę ir visuomeninę vartojimo ir gamybos kryptis.

<p>Atsižvelgta į šiuos žaliuosius įgūdžius</p>	<p>☐ Kūrybiškas problemų sprendimas</p> <p>☒ Įžvalgumas</p> <p>☐ Stebėjimo įgūdžiai</p> <p>☒ Analitiniai įgūdžiai</p> <p>☐ Taupiosios gamybos įgūdžiai</p> <p>☐ Priežiūros ir remonto įgūdžiai</p> <p>☒ Taršos prevencijos įgūdžiai</p> <p>☐ Ekologinio dizaino įgūdžiai</p>	<p>☐ Valdymo įgūdžiai</p> <p>☐ Poveikio kiekybinio įvertinimo įgūdžiai</p> <p>☐ Prekių gyvavimo ciklo valdymo įgūdžiai</p> <p>☐ Moksliniai įgūdžiai</p> <p>☐ Atliekų tvarkymo įgūdžiai</p> <p>☐ Aplinkosaugos analizės įgūdžiai</p> <p>☐ Ekosistemų valdymo įgūdžiai</p> <p>☐ Kita _____</p>
<p>Trukmė</p>	<p>20 min.</p>	
<p>Pamokos struktūra ir turinys</p>	<p>ĮŽANGA</p> <p>Maisto produktų ženklimas -svarbiausias būdas vartotojams gauti tinkamą informaciją apie maistą ir maitinimąsi. Maisto produkto etiketėje teisingai pateikta informacija apie maistą sudaro galimybes gyventojams rinktis sveikatai palankesnius, jų mitybos poreikius atitinkančius, maisto produktus. Maisto produktų ženklimas privalo atitikti visoje Europos Sąjungoje (ES) taikomas maisto produktų ženklavimo taisykles, kurios turi užtikrinti, kad būtų pateikta visapusiška informacija apie perkamus produktus. Kartu su teisiškai privaloma informacija gamintojai ar kiti už maisto ženklimą atsakingi subjektai savo nuožiūra gali pateikti papildomą informaciją, jeigu ji yra teisinga ir neklaidina vartotojo. Be bendrų ES nustatytų ženklavimo taisyklių visiems maisto produktams, taip pat galioja tiek ES, tiek nacionalinės specialios taisyklės atskiroms maisto produktų grupėms ar produktams</p> <p>1 TEMA. MAISTO PRODUKTŲ ŽENKLINIMAS</p> <p>Informacija, kurią turi nurodyti prekyautojai: Maisto produkto pavadinimas; Sudedamųjų dalių sąrašas (įskaitant visus priedus; Informacija apie alergenus; Tam tikrų sudedamųjų dalių kiekis; Data (geriausias iki / tinka vartoti iki); Kilmės šalis; ES įsisteigusio maisto tvarkymo subjekto arba importuotojo pavadinimas ir adresas; Neto kiekis; Visos specialios laikymo ir (arba) vartojimo sąlygos; Jei reikia, vartojimo instrukcijos; Alkoholio kiekis gėrimuose (jei daugiau nei 1,2 %; Maistingumo deklaracija. Sudedamųjų dalių sąrašė turi būti nurodytos visos maisto produkto sudedamosios dalys: mažėjančia tvarka pagal svorį, įvardytos, nurodant jų teisinį pavadinimą. Reikia nurodyti visų sudedamųjų dalių kiekį (procentinę dalį), kurios: nurodytos produkto pavadinime (pvz., „obuolių pyragas“), pabrėžtos etiketėje žodžiais, paveikslėliais ar grafiniais ženklais (pvz., „su</p>	

graikiniais riešutais"), yra esminės maisto produktui apibūdinti ir išskirti jį iš kitų maisto produktų.

Maisto priedai ir maisto fermentai nurodomi pagal kategorijos pavadinimą (pvz. saldikliai, rūgštis, dažiklis, antioksidantas ir kt.), o po jo turi būti nurodytas **specifinis pavadinimas** arba, jei tinkama, **E numeris**

Visi sudėtyje esantys alergenai sudedamųjų dalių sąraše turi būti išskirti, pavyzdžiui, kitokiu šriftu, raidžių dydžiu arba fono spalva. Jeigu sudedamųjų dalių sąrašo nėra, įrašė apie alergenus turi būti žodžiai „sudėtyje yra“ ir po jų nurodytas alergeno pavadinimas.

Alergijas arba netoleravimą sukeliančių medžiagų arba produktų sąrašas: Glitimo turintys javai (t. y. kviečiai, rugiai, miežiai, avižos, speltos, kamuto kviečiai arba jų atmainos) ir jų produktai, išskyrus: a) kviečių pagrindu pagamintus gliukozės sirupus, turinčius dekstrozę; b) kviečių pagrindu pagamintus maltodekstrinus; c) miežių pagrindu pagamintus gliukozės sirupus; d) javus, naudojamus alkoholio distiliatų, įskaitant žemės ūkio kilmės etilo alkoholį, gamybai; vėžiagyviai ir jų produktai; kiaušiniai ir jų produktai; žuvis ir jų produktai, išskyrus: a) žuvies želatiną, naudojamą kaip vitaminų ar karotinoidų pagalbinę medžiagą; b) žuvies želatiną ar žuvų klijus, naudojamus alui ir vynui skaidrinti; žemės riešutai ir jų produktai; sojų pupelės ir jų produktai, išskyrus: a) rafinuotą sojų pupelių aliejų ir riebalus; b) natūralių tokoferolių mišinius (E306), natūralų d-alfa tokoferolį, natūralų d-alfa tokoferolacetatą, natūralų sojų pupelių d-alfa tokoferolio sukcinatą; c) iš sojų pupelių aliejaus gautus fitosterolius ir fitosterolio esterius; d) augalinių stanolių esterius, pagamintus iš sojų pupelių aliejaus sterolių; pienas ir jo produktai (įskaitant laktozę), išskyrus: išrūgas, naudojamas alkoholio distiliatų, įskaitant žemės ūkio kilmės etilo alkoholį, gamybai; b) laktitolį; riešutai, t. y. migdolai (*Amygdalus communis L.*), lazdynų riešutai (*Corylus avellana*), graikiniai riešutai (*Juglans regia*), anakardžiai (*Anacardium occidentale*), kariojos (*Carya illinoensis* (Wangenh.) K. Koch), bertoletijos (*Bertholletia excelsa*), pistacijos (*Pistacia vera*), makadamijos (*Macadamia ternifolia*) bei jų produktai, išskyrus riešutus, naudojamus alkoholio distiliatų, įskaitant žemės ūkio kilmės etilo alkoholį, gamybai; salierai ir jų produktai; garstyčios ir jų produktai; sezamo sėklos ir jų produktai; sieros dioksidas ir sulfatai, kurių koncentracija didesnė kaip 10 mg/kg arba 10 mg/l paruoštuose vartoti produktuose arba produktuose, pagamintuose pagal gamintojų nurodymus; lubinai ir jų produktai; moliuskai ir jų produktai ir t.t.

2 TEMA. MAISTO SAUGA

Nesaugus maistas į rinką nepateikiamas

Maistas laikomas nesaugus, jei manoma, kad jis: a) kenkia sveikatai; b) netinka žmonėms vartoti (dėl užterštumo, pašalinių daiktų buvimo, nepriimtinas skonis ar kvapas, akivaizdesnis kenksmingas gedimas, kaip antai puvimas ar irimas).

Nustatant, ar maistas yra nesaugus, atsižvelgiama į: a) įprastas sąlygas, kuriomis vartotojas šį maistą vartoja, ir į jo vartojimo sąlygas kiekviename maisto gamybos, perdirbimo bei paskirstymo etape ir b) į vartotojui suteiktą

informaciją apie tai, kad reikia vengti konkreto maisto produkto ar produktų kategorijos neigiamo poveikio sveikatai, įskaitant informaciją etiketėje ir kitą vartotojo dažniausiai gaunamą informaciją.

Nustatant, ar maistas kenkia sveikatai, atsižvelgiama: a) į galimą tiesioginį ir (arba) trumpalaikį ir (arba) ilgalaikį to maisto produkto poveikį ne tik jį vartojančio asmens, bet ir vėlesnių kartų sveikatai; b) galimą susikaupusių toksinų poveikį; c) kai maisto produktas yra skirtas tam tikrai vartotojų grupei – į ypatingą tos grupės jautrumą.

Nustatant, ar maistas netinkamas žmonėms vartoti, atsižvelgiama į tai, ar jis nepriimtinas dėl jo numatytos paskirties, užterštumo ar dėl pašalinių medžiagų, puvimo, gedimo ar irimo.

3 TEMA. EKOLOGIŠKŲ MAISTO PRODUKTŲ ŽENKLINIMAS

Keičiantis gyventojų mitybos įpročiams, dažnas vartotojas, rinkdamasis maisto produktus, prioritetu laiko būtent ekologišką maistą

Visi ekologiški produktai turi turėti ekologinės gamybos sertifikatą – jį Lietuvoje išduoda viešoji įstaiga „Ekoagros“, taip pat turi būti tinkamai paženklinėti.

Europos Sąjungoje (ES) užauginti ir pagaminti ekologiški žemės ūkio ir maisto produktai turi būti paženklinėti Bendrijos ekologinės gamybos logotipu.

Gamintojai gali naudoti ir ES logotipą Bendrijoje pagamintiems ekologiškiems nefasuotiems produktams ar bet kuriems iš trečiųjų šalių importuojamiems ekologiškiems produktams.

Ant ekologiškų produktų pakuotės turi būti nurodytas kontrolės institucijos ar kontrolės įstaigos, atlikusios paskutinės produktų paruošimo operacijos kontrolę, kodas (pavyzdžiui, LT-EKO-001).

Greta logotipo etiketėje turi būti nurodyta produktų žaliavų kilmės nuoroda, parodanti, kur buvo užaugintos žaliavos, įeinančios į to produkto sudėtį.

IŠVADOS

Maisto tvarkymo subjektai privalo pateikti į rinką saugų maistą.

Maisto produktai yra ženklinami pateikiant informaciją apie produktą.

Visi Europos Sąjungoje pagaminti ekologiški fasuoti maisto produktai turi būti paženklinėti Europos Sąjungos ekologinės gamybos logotipu.

Nuorodos

EUR- Lex. (2011). Regulation (EU) No 1169/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on the provision of food information to consumers, amending Regulations (EC) No 1924/2006 and (EC) No 1925/2006 of the European Parliament and of the Council, and repealing Commission Directive 87/250/EEC, Council Directive 90/496/EEC, Commission Directive 1999/10/EC, Directive 2000/13/EC of the European Parliament and of the Council, Commission Directives 2002/67/EC and 2008/5/EC and Commission Regulation (EC) No 608/2004 Regulation (EU) No 1169/2011 of the European

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02011R1169-20180101>

EUR-Lex. (2002) EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (EB) Nr.

	<p>178/2002 2002 m. sausio 28 d. nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras.</p> <p>https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:02002R0178-20220701&from=EN</p>
Interaktyvūs klausimai skirti R3	<p>1. Kokie ženklai nurodo, kad parduodamas produktas yra ekologiškas: a) ES ekologinės gamybos logotipas, sertifikavimo įstaigos kodas b) Produkto pavadinimas c) Prekės logotipas</p> <p>2. Ar nesaugus maistas gali būti pateikiamas į rinką? a) Ne b) Taip</p> <p>3. Koks maistas laikomas nesaugus: a) jei manoma, kad jis kenkia sveikatai b) Jei manoma, kad jis netinka žmonėms vartoti c) Jei jis neturi prekinės išvaizdos</p>
Raktiniai žodžiai	Maistas, ženklavimas, maisto sauga
Refleksijos klausimai	<p>1. Koks yra maisto produktų ženklavimo tikslas? 2. Kodėl į rinką turi būti pateikiamas tik saugus maistas? 3. Kodėl neekologiškas produktas turintis ekologiškų sudedamųjų dalių negali būti ženklavamas Bendrijos ekologinės gamybos logotipu?</p>
Papildomi šaltiniai	<p>REGULATION (EU) No 1169/2011 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL /EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 1169/2011</p> <p>https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02011R1169-20180101</p> <p>EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 178/2002</p> <p>https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:02002R0178-20220701&from=EN</p>
Piktogramos ir susijusi informacija, skirta PowerPoint pristatymui	<p> Ši piktograma naudojama norint nurodyti šaltinius, suteikiančius papildomą informaciją atitinkama temą.</p> <p> Ši piktograma rodo, kad parašyta kažkas svarbaus.</p> <p> Ši piktograma vaizduoja refleksijos klausimą/užduotį.</p>

Autorius(iai)	Dalia Sapronienė, Kėdainių profesinio rengimo centras, Lietuva.
----------------------	---